

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
määrus
algtekst-terviktekst
01.04.2023
RT I, 22.03.2023, 10

Varbola rannamoodustiste maastikukaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri

Vastu võetud 17.03.2023 nr 33

Määrus kehtestatakse [looduskaitseaduse](#) § 10 lõike 1, § 11 lõike 1 ja § 12 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Ala kaitse alla võtmine ja kaitse-eesmärk

(1) Maastikukaitsealana võetakse kaitse alla Rapla maakonnas Märjamaa vallas Põlli ja Risu-Suurküla külas asuv ala, mille nimeks saab Varbola rannamoodustiste maastikukaitseala¹ (edaspidi *kaitseala*).

(2) Kaitseala kaitse-eesmärk on:

- 1) kaitsta, säilitada, uurida ja tutvustada piirkonnale iseloomulikke ja ajalooliselt väljakujunenud loodus- ja pärandmaastikku, asustusstruktuuri, maastikuilmet, ajaloolis-kultuurilise ja teadusliku väärtusega Varbola linnamäge ja vanu rannamoodustisi ning looduse mitmekesisust ja kaitsealuseid liike;
- 2) kaitsta kaitsealuseid taime-, sambliku- ja seeneliike püstkivirikku (*Saxifraga adscendens*), rohelist hiidkupart (*Buxbaumia viridis*), serva-kilpsamblikku (*Peltigera collina*), kääv-neersamblikku (*Nephroma resupinatum*), väikest nõgisamblikku (*Parmeliella triptophylla*), rusket nuisamblikku (*Sclerophora coniophaea*) ja kroonliudikut (*Sarcosphaera coronaria*) ning nende kasvukohti;
- 3) kaitsta kaitsealust linnuliiki laanepüüd (*Bonasa bonasia*) ja tema elupaiku;
- 4) kaitsta looduse üksikobjekte, milleks on Varbola linnuse tammed ja Varbola ohvrikivi;
- 5) kaitsta poollooduslikke kooslusi.

(3) Kaitseala maa-ala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele sihtkaitsevööndiks ja kaheks piiranguvööndiks.

(4) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitseaduses sätestatud piiranguid käesolevas määruses ettenähtud erisustega.

§ 2. Kaitseala piir

Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas².

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas³ on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piiride kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk

Kaitsekorra üldpõhimõtted

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.

(2) Kaitsealal on lubatud telkimine. Lõkketegemine on lubatud õuemaal ja kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud, muudel juhtudel on lõkketegemine lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

(3) Kaitsealal on lubatud rahvaürituse korraldamine, kusjuures rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.

(4) Kaitsealal on lubatud:

1) sõidukiga sõitmine teedel;
2) jalgrattaga sõitmine radadel;
3) punktides 1 ja 2 nimetamata juhtudel sõidukiga ja maastikusõidukiga sõitmine järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitse-eeskirjaga lubatud tegevusel, sealhulgas Varbola linnuse piiranguvööndis rahvaürituse korraldamisel, ehitiste hooldamisel ning metsa- ja põllumajandustöödel.

(5) Kaitsealal on lubatud jahipidamine, välja arvatud jaht laanepüüde.

§ 6. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
4) lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist;
5) anda projekteerimistingimusi;
6) anda ehitusluba;
7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda veeluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;
8) jahiulukeid lisaõõta.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

3. peatükk Sihtkaitsevöönd

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on Põlli sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on loodusmaastiku, maastikuilme, rannamoodustiste, looduse mitmekesisuse, roheline hiidkupra (*Buxbaumia viridis*) ja kroonliudiku (*Sarcosphaera coronaria*) ning nende kasvukohtade ja laanepüü (*Bonasa bonasia*) ning tema elupaikade kaitse.

§ 10. Lubatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

1) koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile;
2) olemasolevate rajatiste hooldustööd;
3) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus.

§ 11. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul rajatise püstitamine kaitseala tarbeks.

4. peatükk Piiranguvöönd

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

- (2) Kaitsealal on kaks piiranguvööndit:
- 1) Varbola rannamoodustiste piiranguvöönd;
 - 2) Varbola linnuse piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

(1) Varbola rannamoodustiste piiranguvööndi kaitse-eesmärk on kaitsta, säilitada, uurida ja tutvustada piirkonnale iseloomulikke ja ajalooliselt väljakujunenud loodus- ja kultuurmaastikku, asustusstruktuuri, maastikuilmet, vanu rannamoodustisi ja looduse mitmekesisust, samuti kaitsta poollooduslikke kooslusi ning laanepüü (*Bonasa bonasia*) ja tema elupaiku.

(2) Varbola linnuse piiranguvööndi kaitse-eesmärk on ajaloolis-kultuurilise ja teadusliku väärtusega Varbola linnamäe, Varbola linnuse tammede, Varbola ohvrikivi, püstkiviriku (*Saxifraga adscendens*), serva-kilpsambliku (*Peltigera collina*), kääv-neersambliku (*Nephroma resupinatum*), väikese nõgisambliku (*Parmeliella triptophylla*), ruske nuisambliku (*Sclerophora coniophaea*) ja nende liikide kasvukohtade kaitse.

§ 14. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

- 1) majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi;
- 2) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine põllu- ja õuemaal.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:

- 1) Varbola linnuse piiranguvööndis rajatise püstitamine;
- 2) Varbola rannamoodustiste piiranguvööndis ehitise püstitamine;
- 3) Varbola rannamoodustiste piiranguvööndis, välja arvatud laanepüü elupaigas, aegjärgne ja häilraie langi pindalaga kuni kaks hektarit;
- 4) Varbola rannamoodustiste piiranguvööndis, välja arvatud laanepüü elupaigas, lageraie kuusikus langi pindalaga kuni 0,5 hektarit ja lageraie hall-lepikus langi pindalaga kuni üks hektar, kui hall-lepa või kuuse koosseisu kordaja on suurem kui 70%, ning lage- ja turberaie kuusikus ei ole lubatud kõrvuti paiknevatel eraldistel.

(3) Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb raiel, välja arvatud hall-lepikutes, ühe hektari kohta jätta alles vähemalt 20 tihumeetrit kasvavaid puid või nende säilinud püstiseisvaid osi, mida ei koristata ja mis jäävad metsa alatiseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks alles jäetavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, kuuski, mände ja haabasid, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid.

(4) Laanepüü elupaigas tuleb harvendusraiel jätta langile vähemalt 10% looduslikke harvendamata alasid.

§ 15. Vajalik tegevus

Varbola rannamoodustiste piiranguvööndis on poollooduslike koosluste esinemisalal selle ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks vajalik heina niitmine ning puu- ja põõsarinde kujundamine ja harvendamine.

§ 16. Keelatud tegevus

Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 2) maavara kaevandamine;
- 3) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- 4) Varbola linnuse piiranguvööndis uuendusraie;

5) puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt, kusjuures kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu, kui pinnas seda võimaldab.

5. peatükk

Lõppsätted

§ 17. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 18. Otsuste kehtetuks tunnistamine

(1) Rapla Rajooni Tööraha Saadikute Nõukogu Täitevkomitee 25. septembri 1973. a otsuse nr 11 „Kohaliku tähtsusega geoloogiliste objektide looduskaitse alla võtmise kohta” I alajaotise punkt 6 „Varbola vanad rannamoodustised” tunnistatakse kehtetuks.

(2) Rapla Rajooni Rahvasaadikute Nõukogu Täitevkomitee 24. novembri 1981. a otsuse nr 268 „Looduskaitse kohta Rapla rajoonis” lisa 2 „Riikliku kaitse all olevad kohaliku tähtsusega looduskaitseobjektid Rapla rajoonis” alajaotise „Maastikulised kaitsealad ja maastiku üksikobjektid” punkt 16 „Varbola vanad rannamoodustised” tunnistatakse kehtetuks.

§ 19. Menetluse läbiviimine

Määruse menetlus viidi läbi keskkonnaministri 26. oktoobri 2022. a käskkirjaga nr 1-2/22/376 algatatud haldusmenetluses, mille ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas.

§ 20. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist

¹Kaitseala on moodustatud Rapla Rajooni Tööraha Saadikute Nõukogude Täitevkomitee 25. septembri 1973. a otsusega nr 11 „Kohaliku tähtsusega geoloogiliste objektide looduskaitse alla võtmise kohta” kaitse alla võetud Varbola vanade rannamoodustiste põhjal.

²Kaitseala välis- ja vööndite piirid on kantud määruse lisas esitatud kaardile, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaportaalis (<https://keskkonnaportaal.ee/et>) ja maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

³Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi veebilehel (www.envir.ee).

Kaja Kallas
Peaminister

Madis Kallas
Keskkonnaminister

Taimar Peterkop
Riigisekretär

[Lisa](#) Varbola rannamoodustiste maastikukaitseala